ХАЙДЕ ВЪ ГОРАТА

ТЯ дойде. Животворната, свѣтла пролѣть. Слѣнцето е високо въ чистото небе. Усмихнѣ се. И топли сѣ, неговитѣ милувки. Нѣкой покри черниятъ гръбъ и поникна сѣ зелена дреха. А гората — досега сухъ и тъмна — весело се усмихна. Прѣсна млада зеленина окичи клонитѣ. Гората запулнича на голѣмъ рунтавъ калпакъ, закълпушѣ челото на бѣри и балкани.

Прощавай, Баба Зимо! Прощавайте, студени вѣтрове! Въ гората до печката вече никой не стои. Навѣнъ е тъй хубаво. При цвѣтѣта, при птичитѣ, подъ горещото слѣнце.

Отсреща е гората. Тъмно-зелена е. Сѣнкалъ ни вика. Да отидемъ. Сега тя е весела. Въ нея кипи животъ. Почти на всѣко дърво тѣ по една птичка. Пѣе и скача на младитѣ крехки клончета. А долу на земята по изпилвата шума започватъ работата си и дребнитѣ и едритѣ животинки. Гората празднува. Тя има гости.

Хайде на полето! Хайде въ гората!

Тамъ е още хладно. Но его и горещото лѣто иде. О, тогава, подъ сѣнката на гората, край студено поточе, какъ хубаво се играе. И около гората не е тъй горещо. Има и повече вода.

Ето тамъ, въ другото село, нѣма гора. Пусто и голо. А слѣнцето пече, сякашъ полѣлото отъ опалена пещь. И земята се нагорещява, изсъхва. Водата изчезва. Мжчно се диша. И човѣкъ и животно искатъ малко прохлада и водица. А и дъждъ много нарѣдко вали.

Не е тъй тука при гората. Въздухътъ не е сухъ. Лекъ се диша. И повече вода има. Дъждъ често вали. Хубаво е. Тая благодать иде отъ гората. Тя задържа влагата на земята и презъ най-горещото време. Потоцитѣ и извориттѣ винаги клокочатъ. Слѣнцето не може тъй лесно да ги изпие. А и дъждовнитѣ облаци по често се спиратъ надъ тая щастлива земя и изливатъ своята живителна влага.

Никога не трѣбва да се изсичатъ цѣлата гора. Страшно е безъ нея. Веселитѣ пѣвци ще отлетятъ въ други гори. Водитѣ ще замълчатъ и надъ цѣлата земя слѣнцето немилостиво ще сипе парящитѣ си лжчи.

Пазете гората!

А дето нѣма гора, насадете я. Голитѣ бѣри окичете съ млади дръвчета. На пролѣть, когато се сѣбужда земята, Пазете ги. Ще хвърлятъ нѣколко години. И една друга пролѣть бѣлнатъ ще се изпъни съ тъмното си рухо. И пѣсенъ ще се носи отъ тамъ. И прохлада. Пръсъ горещото лѣто отъ студенъ изворъ жаждата ще си утолите.

Горитѣ сѣ голѣмо богатство. Тѣ крѣпятъ и усилватъ здравето на хората.

Никола Никитовъ

ПРОЛѢТНО СЛЪНЦЕ

ПРЕЗЪ една пролѣтна утринь слѣнцето стана много рано, отвори златнитѣ си очи и каза:

— Мили звездички, стига сѣ спитахте на небето. Сбогомъ. Време е вече да се скрие. Ще се върнете отново, кога настанатъ нощьта.

Следъ това се сѣрна изъ цвѣтѣта и птичитѣ:

— Стига сте спали, Деньтъ настжпи. Време е да се сѣбудите.

И се сѣбудиха всички цвѣтя и птички.

— Лѣзъ ще пѣя, — каза чучулигата.

— Лѣзъ ще цвѣта, — каза розата.

— А азъ какво да правя, — попита тъмното облаче. Да полѣя ли земята?

А слѣнцето отговори:

— Пѣй, ти мила птичко! Цвѣти, ти прекрасна и мирязлива розо! А ти, тъмно облаче — върни сѣ! Стига полива земята.

И птичкитѣ запѣха своитѣ пѣсни, зацвѣтѣха пролѣтнитѣ цвѣтѣ. Заперцелявала пеперуди, забръмчала пчелици.

Слѣнцето ги гледаше усмихнато отъ ясното небе.

И всичко на земята бѣше хубаво въ тоя ясенъ пролѣтенъ день.

ВЪРБА

КРАЙ брѣга на нашето поточе растатъ нѣколко върби. Върбата обикновено расте въ найвисоки съ влага мѣста: край брѣговетѣ на поточетата, рѣкитѣ и езерата. У насъ — въ България растатъ много видове върби. Хрестовидната върба, която покрива съ зеленина рѣчнитѣ брѣгове, се нарича *ракита*. При благоприятни условия върбата израства и като голѣмо, разкдонено дърво. Листатѣ ѝ сѫ дълги, заострени и доста назѫбени.

Върбата цъвти щомъ се запролѣтѣ, когато още не навсѣкде се е стопилъ снѣгътъ. Тогава на нейнитѣ клончета се появяватъ красиви сребристо-сини пѣлци, покрити съ мекъ и нѣженъ пъхъ. Тия върбови пѣлци, или ги знаемъ още отъ ранно дѣтство — отъ Връбница, когато ни раздаватъ въ църкъвта върбови клончета. По това време — въ първитѣ пролѣтни дни — нощемъ понѣкога бива много студено, що защо на неразцъфналитѣ още цвѣтове е потрѣбно да бѫдатъ защитени отъ студа, а такава защита имъ дава топлата и мълова покривка, съ която сѣ обвити бѫдещитѣ цвѣтове.

Яко пролѣтьта е хубава и слѣнцето грѣе силно, на върбовитѣ клончета се появяватъ красиви жълти реси, като увиснали обици.

Всѣка реса се състои отъ много цвѣтчета. Всѣко цвѣтче се състои отъ чашка, покрита на върха съ пъхъ и две тичинки съ дълги дръжчици. Отначало малкитѣ и неразвити тичинки сѫ скрити въ чашката и не могатъ да се видятъ. Но отъ пролѣтното слѣнце дръжчицитѣ имъ порастватъ и се подава надъ чашкитѣ жълтитѣ прашецъ. Пъкъ и самата реса се изменѝ — отъ сребристосина и мъхова, та става на свѣтложълта.

Яко разнжсте такава разцъфнала реса, то въ нея вие не ще намѣрите нищо друго, освенъ чашка и тичинки. Разгледате ли всички реси на това дърво, то пак не ще намѣрите нито едно плодниче. Всичкитѣ реси сѫ съ тичинкови цвѣтове.

Где е плодничето? Разбира се, че цвѣтове безъ плодници сѫ ненужни, защото знаемъ че плодниците образуватъ семенята.

Отговоръ на това вие можете да намѣрите само тогъ, кога изследвате реситѣ и на други върби. Ето обърнете внимание на съседната върба. Ще видите, че реситѣ ѝ не сѫ жълти, а зелени. Яко ги разгледате внимателно, ще видите множество цвѣтчета, които се състоятъ отъ пухови чашки и по едно плодниче. Отъ жълъ срѣдата на разтворените плодни цвѣтче се подава дръжчица съ раздвоено жълто рилце. Разгледайте цѣлото дърво и ще видите, че жълти тичинкови цвѣтчета на него нѣма. Тукъ, всичкитѣ реси сѫ плодникови зелени цвѣтове.

И тъй върбитѣ иматъ плодниковитѣ си цвѣтове на едно дърво, а тичинковитѣ на друго. Оплождаването на такиваа растения не може да стане самостоятелно. Върбитѣ се оплождатъ отъ вѣтъра и насѣкомитѣ.

Такиваа растения, на които тичинковитѣ цвѣтове сѫ на едно мѣсто, а плодниковитѣ на друго, се наричатъ *двудомни*.

Тогава, напълно обяснимо е, защо у двудомнитѣ растения даватъ плодъ само тия, които иматъ плодникови цвѣтове.

Върбата, както казахме въ началото, расте край брѣговетѣ на рѣкитѣ и потоцитѣ. Тя е красиво украшение на рѣчнитѣ брѣгове. Немислимо е да си представимъ родень крайбрѣжнѣ рѣка безъ нея, кждето и да идемъ изъ нашата хубава родина, почти навсѣкждe ще видимъ следната хубава картина: буйни потоци или тихи рѣчици, а край тѣхъ срѣдъ върбовая зеленина сгушени стари воденици . . .

А когато бѣхме малки, колко много се радвахме, когато видимъ сребросинитѣ пѣлчици на върбовитѣ клончета! Тѣ сѫ първитѣ предвестници на настжпващата пролѣть. А на Върбница! . . . Спомнете ли си, сѫ каква радость се връщаме отъ църкъвта съ върбови клончета въ ржка, приидуждени отъ баба или дѣдо? А върбовитѣ свирчици, които ние сѫ такава радость си правѣхме и оглаксяме цѣлата махала? Пъкнитѣ ни детски спомени сѫ свързани у насъ съ върбата, съ сребриститѣ пѣлчици, реси или ясно зелени листчица, съ пробуждащата се природа и затова тя ни е тъй мила и близка.

По Ев. Шведеръ Сѣмчинко

ПИСМО НА ПРОЛѢТЬТА

Вѣй южнякъкъ и отвѣва
Струпания зимевъ сметъ.
Ей прехвѣрквать листовачки,
Носящи отъ югъ приветъ.

Тѣлъ ги цвѣтна пролѣть праща
Съ письмце до наши тукъ;
Въ него пише, че отдавна
Тя е тръгнала отъ югъ.

Маргаритиото кокиче
Думитѣ сѫ въ туй писмо.
Слѣнцето съ зоритѣ ясни
Писало ги е само.

Модроеки теменужки
Запетайкитѣ сѫ тамъ;
Удивителна кавраи
Мадри се божурътъ самъ

Подпись му е росенъ здравецъ.
Розата му е печатъ . . .
Отъ писмото лъха младость,
Вѣе нѣженъ аромать.

Пенчо Сладкѣновъ